

TELEGRAFUL ROMÂN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru Sibiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fl.
Pentru monarchie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei arhidiecezane Sibiu, strada Măcelarilor 45
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegraful Român”, strada Măcelarilor Nr. 34.
Epistolele nefrancate se refușă. Articollii nepublicați nu se înapoiază.

INSERTIUNILE:

Pentru odată 14 fl., — de două ori 24 fl., — de trei ori 30 fl. rëndul cu litere garmond

Noul guvern.

Sibiu, 29 Iunie n.

Crisa politică, devenită îngrijitoare pentru toți cei cu iubire față de tron și de patrie, e delăturată acum cu desăvârșire.

În urma raportului ce l'a făcut banul Croației, contele *Khuen-Héderváry*, Maiestății Sale Monarhului în audiența ce i-s'a acordat Joi, despre înțelegerea la care a ajuns cu opoziția parlamentară magiară: Regele l-a însărcinat pe banul cu compunerea noului cabinet ungar.

Incredințarea acesta a avut succes tot atât de norocos, ca și molcomirea opoziției și aducerea ei la sistarea (cel puțin în promisiune) a obstrucției, căci încă Sâmbăta dimineața ne vestea o telegramă din Budapesta, că noul cabinet e deja format, și miniștrii sunt pe drum la Viena pentru a pune jurământul de fidelitate.

Din noul guvern fac parte aproape toți miniștrii de mai înainte, conștii de muncă ai demisionatului *Szell*, cu excepțiunea baronului *Féjerváry*, care n'a mai voit, sub nici o condițiune, să rămână la resortul apărării patriei, ci a cedat locul generalului *Kolozsváry*, și cu excepțiunea dlui *Cseh*, care n'a mai intrat în guvern ca ministru croat, ci în locul seu a lăsat să fie numit deputatul *Tomasici*.

Prim-ministrul *Khuen-Héderváry* și-a rezervat sie-și, pe lângă presidenția consiliului de miniștri, încă și ministeriul de interne, în tocmă cum era și sub *Szell*.

Alegerea făcută din partea Corónei în persoana banului Croației a fost deci de astă-dată norocoasă, pentru-că banul se poate mândri cu succese și până acum, pe toate liniile.

Am zis „de astă-dată”, pentru-că contele *Khuen-Héderváry* nu acum a fost scos întâia-dată pe plan, ca candidat la presidenția guvernului ungar. Coróna a mai reflectat la serviciile sale de credincios și priceput sfetnic încă de două ori până acum, într-o niște împrejurări înșe, cari nu i-au fost de loc favorabile, și nu i-au permis să ducă la îndeplinire mandatul primit de la Regele, a cărui încredere nemărginită o posedă.

Întău a fost chemat contele *Khuen-Héderváry* să formeze un cabinet ungar pe vremea când întreaga țară era în fierbere pentru *legile bisericesti*, — cari au provocat căderea cabinetului *Wekerle*, — dar' atunci partidul guvernamental formase un zid atât de puternic în jurul guvernului demisionat, în cât contele *Héderváry* nu s'a putut apuca de formarea unui nou cabinet, ci a propus corónei să încredințeze de nou pe *Wekerle* cu sarcina acesta, ceea-ce s'a și întâmplat.

A mai fost consultat apoi banul croat din partea Corónei și după căderea a doua a lui *Wekerle*, — dar' însărcinare formală de a compune cabinet ungar nu primise, după-ce partidul liberal ținea pe *Bánffy* de mai competent și mai chemat să se supună acestei însărcinări onorifice.

A treia oră este deci acum, că a căzut sarcina pe banul Croației să aducă

la ogașă bună mersul politic în țera noastră, și de astă-dată banul nu s'a mai lovit de pedeci în executarea misiunii sale, ci din contră, cale netedă a aflat pretutindenea și la bună înțelegere a ajuns cu toți.

Noul guvern își începe deci activitatea în zodia *păcii*, care dorim să fie rodnică și mulțămitoare pentru țară și pentru popoarele cari o compun.

Și cum și noi Românii suntem un popor alcătuitor de țară, care contribuie cu tot ce are la susținerea, înțărirea și apărarea patriei, am dorit, ca sub acest nou guvern să se începă și pentru noi seria unor zile mai bune, în cari și dacă nu suntem făcuți părtași la bucurii, cel puțin scutiți să fim de necazuri și de șicane.

Motive avem să privim cu încredere în fața activității noului guvern. Din noul guvern face parte dl *Tomasici*, deputatul croat, care numai cu o lună mai înainte rostise în dieta țerii o vorbire energică la adresa șovinismului magiar, ear' dl prim-ministru înșuși condamnase, tot pe atunci, destul de aspru purtarea unor funcționari magiari, cari în loc să trateze bine cu poporul, se-i făcă dreptate, se'l lumineze, se'l asculte cu răbdare, cred că misiunea lor e aceea de a magiarisa poporul.

Când ómeni cu astfel de vederi corecte și sănătoșe vin puși în fruntea afacerilor publice, — popoarele nemagiare ale patriei sunt în drept a prinde nouă nădejde, și a crede, că se va întorce spre bine și sorțea lor, care sub multe guverne din trecut numai fericită nu a fost.

Din parlament. Măne, Marți, dieta magiară se întrunește la orele 10, ear' casa magnaților la orele 12, pentru a ține ședințe. Atât în cameră, cât și în casa de sus, noul guvern își va espune, prin rostul ministrului-president, contele *Khuen-Héderváry*, programul și părerea asupra situației politice. Să sperăm apoi, că de mâne încolo parlamentul ungar se va pune pe muncă.

Românii și Magiarii. Marele ziaru rusesc „*Petersburgskia Wiedomosti*” scrie într'un număr mai recent un articol lung despre sorțea Românilor din statul ungar, făcând constatarea, că legea de naționalități li-ar garanta, lor și celorlalte naționalități nemagiare, destule privilegii cu privire la întrebuintarea limbei, în administrație, justiție, școlă și biserică, dar' legea acesta e literă murtă, pentru-că nu e executată. Spune numitul ziaru, cum cei mai mari și mai buni patrioți magiari, *Széchenyi*, *Deák*, *Eötvös*, au fost contrari magiarisării cu forța a Românilor, dar' pe urmele lor au călcat epigonii de astăzi, cari nu-i mai înțeleg. Amintește cum înșuși guvernul ungar a recunoscut odată prin un membru al seu (*Hieronymi*) că inteligența română e silită să emigreze în România, fiind-că în patria proprie nu-și poate asigura existența. Arată asprimea cu care se aplică legea presei și legea electorală față de Români, ajungând la concludiunea, că Magiarii ar trebui să nu uite, că o națiune de trei milioane nu se poate călea în picioare.

Încheierea anului școlar

la școlă civilă de fete din Sibiu.

Sibiu, 27 Iunie 1903.

Săptămâna acesta, Marți—Joi și Sâmbătă, publicul care nu a pregetat să asiste la examenul școlii civile de fete susținută de „*Asociațiunea pentru literatura română și cultura poporului român*”, — a putut avea rară ocaziune de a se delecta în răspunsuri cari numai mulțămire deplină au putut să stîrniască în sufletul tuturor cari se interesează de acest *juvaer* într-o institutule noastre de creștere în general, ear' special într-o institutule de creștere pentru viitorul femeii române.

Perfectă fericire și bucurie a dat acest examen tuturor iubitorilor de educația estetică-națională a flórei nămului românesc, mulțămire și satisfacție a depus el în inima de părinte a tuturor, cărora împrejurările li-au permis să vină din depărtări, spre a vedea sporiul făcut de odrasla lor, sub conducerea și ocrotirea escelentului corp profesoral, de care — cu drept cuvânt — se poate mândri școlă *Asociațiunii*.

Intreg decursul examenului a fost sârbătorit pentru publicul asistent, ear' ziua de Sâmbătă: examenul din musica vocală și instrumentală și declamațiuni, și încheierea solemnă a anului școlar, a fost nu asistare la examen, ci la concert de nobilă și splendidă emulație într-o elevule institutului.

Era mai mult un concert, cu piese alese. unele chiar dificile de reprezentat, de cât examen de eleve, cari nu se brileze cu știința și arta lor se produc înaintea părinților iubitori, înaintea publicului, iubitoriu și el față de toate — căci cine din cei prezenți, iubindu-și nămul și dorindu-i mărire și fericire, nu-și dispută dreptul de iubire la odraslele frumoșe, inteligente, și de frumoșă speranță, a nămului seu, vînd și auzind darea de sémă a elevule școlii de fete a *Asociațiunii* despre bogăția comorii de cunoștințe adunate sub călăuzirea înțeleptă — și devotată nămului, — a profesorilor, instructorilor și tuturor factorilor angajați de comitetul *Asociațiunii*, și entusiasmați de vocațiunea întru a fi educatorii bazei viitorului mai strălucit al nămului românesc, viitor per eminate național?!

Succesul splendid al examenelor din est-an de la școlă civilă de fete a *Asociațiunii* îl constată și recunoște în magistrale cadre de program pentru educațiunea femeii române, delegatul comitetului central al *Asociațiunii*, Cuvioșia Sa ieromonachul asesor consistorial *Dr. Miron E. Cristea*, în discursul seu de încheiere a anului școlar, pe care îl publicăm mai la vale în întregi ne. Tot ce ne mai rămâne nouă să spunem despre acest examen, e debutul, în adevăr frumos, al elevule, cu ocaziunea examenului de musica vocală și instrumentală, ținut azi (Sâmbătă). Dar' aci — cu bucurie mărturisim! — suntem în cea mai mare perplexitate. Pe care dintr-o drăgălașele eleve să scotem la ivélă, pe care să o lăudăm deosebi, când toate s'au produs escelent? când toate au fost aplaudate și aclamate?... Luați, vă rugăm, programa publicată în numărul de Joi al ziarului nostru; închipuiți-vă că cântă la pian, cu violină, în cor, sau solo, îngeri — și după voce și după prezentare, — și veți face o idee despre examenul de Sâmbătă al elevule școlii civile de fete susținută de *Asociațiune*. Cel puțin scriitoriul acestor rënduri nu se simte apt să facă gradațiune într-o succesiune a elevule, cari Sâmbătă s'au produs: la pian, cu violina, cu declamații, în cor (dșóra

Cunfan pôte fi mândră cu așa un cor), — cel mult dacă — pe basa aplauselor și aclamațiilor publicului spune că au făcut furóre dșórele: Eleonora Luchici, elevă cl. IV (cu „*Mic Potpuri românesc*”, la pian), Olga Dragomir, elevă cl. IV (cu „*Cimpoiul*”), Hortensia Medean, elevă în cursul complementar (cu cântare solo — voce admirabilă, care promite foarte mult — și cu splendida interpretare a *baladei românești* de I. Schäffer, piesă de pian), și drăgălașa Elisaveta Ioanovici, elevă cl. IV. (cu ușorul și elegantul cântec cu violina), care promite a deveni una dintr-o cele mai bune violiniste ale noastre.

Nu mai puțin bine s'au produs și celelalte eleve, — așa că instructorii în musica vocală și instrumentală ai școlii pot fi siguri că prin astfel de rezultate numai laudă au de la părinții elevule și de la publicul mare.

Fie, ca examenul din est-an de la școlă *Asociațiunii* să servescă drept iresistibil îndemn de a-și concrede acestui institut spre educație și instruire odraslele scumpe și acelor puțin dintr-o părinții români, cari încă nu s'au emancipat de sub greșita credință, că la institutule străine de nămul nostru ficele lor capătă educație și instrucție mai alésă.

Premise acestea, lăsăm acum să urmeze vorbirea de încheiere a dlui asesor consistorial *Dr. M. E. Cristea*, care e următoarea:

Onorat public, onorat corp profesoral!
Iubite eleve!

Din incredințarea onoratului comitet al „*Asociațiunii*” noastre, care e susținătoare a acestei școlle de fete, m'am învrednicit, ca de astă-dată să conduc și prezidez eu, în calitate de delegat al comitetului, examenele de la finea anului școlar present.

Cu ajutorul lui Dumnezeu, terminând acum atât examenul din singuraticile obiecte de învățământ, cât și frumoșă producțiune de astăzi, mă simțesc dator, ca — în calitatea mea oficială — să declar, că — în general luat — am rămas pe deplin mulțămit cu rezultatul obținut în toate direcțiunile; ba mai mult, mă simțesc chiar îndemnat a mărturisii, că atât mie, cât și onoratului public, care ne-a onorat cu prezența în decursul examenului, ni-au făcut o adevărată plăcere: exemplara disciplină, ordine și curățenie, observată atât la eleve, cât și la toate lucrările lor scripturistice, la desemnuri, la picturi și la toate lucrurile făcute de mâna lor, deja de pe acum abila; precum și frumoșele lor *destertări* în desen, declamare, cânt și musică; asemenea înfățișarea modestă și totuși plină de demnitate a elevule; răspunsurile lor clare, precise și instructive; cunoștința practică a limbilor: magiară, germană și franceză, și fluiditatea, cu care aproape toate fetițele mai mărișore vorbesc aceste limbi; dar' mai pe sus de toate ne-a înveselit pe toți frumoșea și farmecul, cu care elevele școlii noastre vorbesc iubita noastră limbă maternă, precum și teameinicele lor cunoștințe din întreaga literatura mai ales frumoșă a nămului român, chemată a deștepta și oțeli de pe acum în pieptul lor fraged dragostea cătră tot ce e românesc; ceea ce de altcum este scopul cel adevărat al acestui nouș tuturor scump institut.

În legătură cu acest scop nu pot trece cu vederea foarte laudabila pricepere, cu care și în anul acesta în foarte multe lucruri de mână, ce le putem admira în sala de esposiție, s'au introdus motive cu adevărat naționale, copiate de pe neîntrecutele chindisuri, ștergare, fețe și funduri de perini, de pe ciupagurile și felinritele alțișe ale țerancei române. Acest fapt este cu atât mai îmbucurătoriu, cu cât continuând în această direcțiune ne vom apropia tot mai tare de mult

doritul vis al multor femei și bărbați români alesi: de a crea și introduce în casele și saloanele clasei noastre superioare un stil cu adevărat românesc.

De altă parte m'am bucurat mult, aflând sănătoșele vederi și buna direcțiune, ce se dă fetițelor din cursul complementar: despre viața practică și despre toate ocupațiunile unei viitoare femei române, care cu adevărat se știu îndeplini din toate punctele de vedere frumoasă misiune, ce o are și ce o cere nemul nostru de la fie-care femeie română.

Am eșit de la examenul acestui curs cu convingerea, că ar fi de mare folos național, dacă fie-care fată de român ar avea ocaziune a sorbi înainte de intrarea ei în viața practică, barem în decurs de un an, din izvorul frumóselor și indispensabilelor cunoștințe, ce se predau în acest curs. Intră asemenea împrejurări nu e mirare, că însuși Escalenția Sa ministrul cultelor din patria noastră, dl. Wlassics, și-a exprimat deplina sa mulțămire cu succesele școlii noastre.

Imi îndeplinesc deci numai o datorință, când mulțămesc onoratului domn director Dr. V. Bologa și doarei directoare Elena Petrascu pentru priceperea, cu care știu conduce această școală în spiritul și direcțiunea, dorită de comitetul central și de cei ce contribuie la susținerea ei, precum și onoratului corp profesoral pentru laudabilul zel și pentru multele ostenele, ce și l'ă dau întru a satisface așteptărilor superioarelor.

În deosebi însă merită și cu această festivă ocaziune, specială amintire și multonoratul vice-president al Asociațiunii, dl. Iosif Șterca Șulufiu, care ca și preavredniciei sei antecesorii și-a făcut obiect de zilnică preocupare cercetarea acestei școle, spre a se convinge dacă organizarea ei funcționează normal, spre mulțămirea comitetului și a părinților, cari nouă ne încredințază creșterea odraslelor lor, și în direcțiunea așteptată de acesti factori.

Am, on. corp profesoral, speranța, că în același spirit veți continua și în viitor conducerea acestei școle, pururea conștii de faptul, că acest institut este creat și susținut nu din belșugul v'ruii budget, pus la dispoziție din ore-cari fonduri abundante, ci din bănișorii crucerește adunați de la însuși poporul român; deci însuși acest popor reclamă, că în cadrele legilor existente și ale cunoștințelor generale, ce trebuie să le aibă o femeie din clasa mai bună — să se cultive și nobilitize toate însușirile cele bune ale poporului român, precum: iubirea de moșie și de patrie, dragostea către țărutul, către ocupațiunile, dătinile, obiceiurile, tradițiunile și aspirațiunile și mai ales către limba poporului românesc, ca astfel elevele ieșite din această școală să fie și pe viitor propoveduitoare acestor nobile sentimente și apostolii celor mai sănătoșele vederi despre misiunea adevărată a femeilor române, și să contribuie la închiegarea cât mai tare a inteligenței și poporului în o unitate puternică.

Am convingerea, scosă din mulțămite-rele răspunsuri ale fetițelor mai mărire și acum absolvente ale școlii noastre, precum și din cunoștința personală a mai multor familii, cari și-au crescut la noi copilele lor, că și voi, iubitelor eleve, cari cu anul acesta părăsiți institutul, nu numai veți păstra cu scumpătate frumoșele cunoștințe, ce le-ați câștigat, ci le veți și aplica în viața voastră practică, și veți căuta a le lăți în cercuri cât mai largi; în deosebi așteptăm de la voi, ca pururea să vă iubiți cu foc și căldură poporul și scumpa limbă românească, și să căutați cu insistență, ca să folosiți și vorbiți această limbă totdeauna, când vă aflați în cercuri și societăți românești, mai ales, că prin gura voastră această frumoasă și admirabilă limbă primește un farmec îndoit.

Accentuez cu atât mai mult acest lucru, cu cât în o călătorie de curând făcută în mai multe și îndepărtate ținuturi locuite de Români, cu durere a trebuit să experiez, că pe lângă totă insistența factorilor conducători ai vieții sociale românești — încă în o foarte însemnată parte a cercurilor noastre mai înalte, — îndeosebi femeile folosesc cu predilecție — spre rușinea noastră fie zis — limbi străine în conversațiunea lor zilnică. De altă parte însă m'am bucurat mult, constatând, că în unele ținuturi cercetate, tocmai absolventele acestei școle sunt cele mai ze-

lôse luptătoare în contra acestui curent străin și condamnat, căci e frumos să știi și să vorbești alte limbi atunci, când ai ocaziune și e de lipsă, dar' este urât și de desaprobat ați desconsidera limba proprie în favorul altei limbi străine.

Regretabil este numai, că încă nu toate cercurile românești știu aprecia această sănătoșă direcție, căci în punctul creșterii fetelor române se mai observă încă și azi două direcțiuni total greșite. Unii adevă sunt de părerea, că femeia să nu știe prea multe. Ar-nolphe, o persoană din scrierea lui Molière intitulată „Școala femeilor“ pretindea de la viitoare sa soție „să fie cât se poate de neștiutoare (adeacă prostă); totuși, ce cer de la ea — zice el — este să se știe ruga, să mă știe iubi, să știe cose și torce“. Așa judecă și mulți Români.

Adevărat, că cele mai esențiale preocupări ale ori-cărei femei trebuie să fie îndreptate asupra trebuințelor de căsnicie, de gospodărie și preste tot în jurul vetrei familiare și în special asupra creșterii copiilor.

Dar' tocmai pentru motivul din urmă, nu putem fi atât de unilaterali, ca și acel învățat german, care și-a exprimat dorința, ca fie-care femeie să iee în mână în loc de „evantaliu“ numai „lingura pentru rântaș“.

Referințele speciale ale poporului nostru pretind, ca femeile române să știe toate, dar' curat toate: a manua la perfecție lingura din bucătărie cu toate apartinențele ei; dar' de altă parte situațiunea noastră, trebuințele și viitoriul nostru pretind și aceea, ca femeile române să aibă și o creștere alădă, cunoștințe temeinice mai ales din trecutul și din literatura poporului nostru, să cunoască dorințele și aspirațiunile lui, ca în mod conștient să știe infiltra în sufletul fraged al generațiilor viitoare sentimente curate de morală, de patriotizm, de muncă și de jertfă desinteresată pentru binele comun.

O altă parte foarte considerabilă a elaselor culte române apreciază — ce-i drept — necesitatea de a se da fetelor o creștere mai bună; dar' apoi presupun a-și fi făcut datorința, spoiind odraslele lor cu o cultură cosmopolită superficială, care își caută alte cercuri, afară de poporul nostru, alădăcărui pășuri și dorințe nu le cunosc și nu le înțeleg. De la asemenea femei nemul n'are mare folos.

O desavuare conștie și hotărâtă a acestor vederi greșite și periculoase: este direcția urmărită de institutul nostru, despre care tocmai pentru acesta îndrăznesc a afirma, că este primul de pe teritoriul întregului Românism, și deci nu numai justifică jertfele aduse, ci merită și sprijinul tuturor.

Din gura fetițelor mai mărire ale școlii noastre am auzit:

cum atăția bărbați celebri mulțămesc gloria faptelor lor creșterii primite de la mamele lor;

cum Napoleon-cel-Mare vorbea cu respect și entusiasm despre valoarea creșterii ce i-a dat-o mamă-sa:

cum mamele din vechia Grecie se despărțiau de fii, lor înainte de plecarea la războiu, nu cu cuvinte de „adio“, ci cu salutul „veți reveni sau cu scutul sau pe scut“;

cum în Franca glasul feciorei de la Orlean a redeșteptat sentimentul eroismului, carele — electrizând poporul și pe conducătorii lui — a mântuit patria de dușmanii englezi;

cum mama lui Stefan-cel-mare — îmbărbătând pe fiul ei — l'a făcut să câștige glorioasă victorie de la Războeni;

cum dâna lui Vasile Lupu și dâna Stanca a lui Mihai au fost părtașe la faptele mărețe ale soților lor;

cum atătea domnițe române au jertfit adese-ori și aurăriile lor pentru instituțiuni de cultură și umanitarism, pentru patrie și nem;

cum și astăzi femei române alese susțin instituțiuni de cultură, jertfesc pentru ocrotirea celor orfani și se îngrijesc cu bunăvoință de mamă de trebuințele zilnice ale școlarilor buni, dar' lipsiți și săraci;

și cum de altă parte nepriceperea educativă și imorală a unor femei vane au fost cauza atâtor evenimente triste, dintră cari și istoria săptămânii din urmă ne prezintă un caz îngrozitor.

Deci, care Român cuminte nu se va bucura de desvoltarea unor asemenea virtuți

în sufletul viitoarelor femei române, cari au să fie crescătorele nemijlocite și cele mai cu influință ale generațiunilor de mâne?

O datorință națională a fie-cărui cărturar român este deci a lucra în cercul sau social pentru acceptarea generală a acestei direcțiuni de creștere a fetelor române. Căci dacă este adevărată maxima satorită de marele pedagog J. I. Rousseau, că „Omenii vor fi totdeauna aceea, ce va plăce femeilor, de voii dar' ca ei să fie buni și virtuosi, învățați pe femei ce este mărirea și virtutea...“ apoi nu mai puțin adevărat este și aceea, că mai ales în împrejurările noastre, femeile române au să fie „școala cea adevărată“ a nemului nostru întreg.

După aceste — mulțămind părinților elevelor noastre pentru sprijinul oferit școlii noastre, și mulțămind onoratului public pentru atențiunea dată acestei instituțiuni culturale — îi rog, ca să ducă despre ea în toate părțile vestea pe care o merită și să ne păstreze și pe viitor aceeași atențiune și dragoste.

Elevelor cari la toamnă se vor reîntorcelă acest loc de cultură — le doresc preste vară petreceri bune și de recreare, ca astfel cu puteri nouă și cu același zel să-și poată continua studiile lor ulterioare; ear' fetițelor cari — absolvând — se despart de institutul nostru, le pun din nou la inimă a nu uita institutul nostru, pe profesorii și susținătorii lui, și mai ales cele învățate aici; și cu acestea le zic un călduros „Adio“.

Inainte de a-și rosti dl. asesor Dr. M. E. Cristea discursul de încheiere a anului la școala noastră civilă de fete, a ținut dl. director al acestui institut, Dr. V. Bologa, următoarea vorbire:

„Preanorate dle delegat. Onorat public!

Marinarii când pleacă de la țărmure, fie ceriul cât de senin și fie marea cât de liniștită, în lăuntrul sufletului său e totuși sbucium de gândiri și îngrijire, că de multe-ori o clipă numai trece și seninul s'a prefăcut în viitor, ear' liniștea în pericol. Această ordine a întâmplării o găsim în toate acțiunile vieții omenești, a căror curgere nu atârână de la voința omului, ci de la destinul său.

Iată o potrivită asemănare și pentru dispoziția sufletului nostru, de câte-ori în Septembrie a fie-cărui an, pornim barca acestui institut pe ținutul apelor științei și educațiunii. Ear' în acest an a pornit barca bi-nișor împoporată, în cât afară de conducerea devotată a institutului, a fost mare numărul venerabililor părinți cu cari a trebuit să împărțim griji-le și preocupățiunile părintești.

Și experiența ne arată, că nimic mai scump și nimic mai jingăș întră momentele acestei preocupățiuni, de cum e capitalul sanitar al elevelor. Acesta e pârghia vieții pă-mîntești. Acesta e comora cea mai prețioasă, ai cărei părtași cu drept cuvânt se numesc: de trei-ori fericiti! Căci dacă ar avea cineva toate bunurile pămîntești, lipsindu-i sănătatea, nimic nu are.

În ce privește capitalul intelectual și moral, avem puterea voinței. Avem disciplina noastră, avem chibzuile prescrise ale programului de studii, ale căror îndrumări duc cu siguranță la scopul dorit, în împrejurări normale. În ce privește însă capitalul sanitar, numai indirect putem contribui cu voința și priceperea noastră. Aici darul ceresc revărsă bunătațile sale, ceea-ce părinții preocupați de creșterea copiilor lor, știu să aprecieze mai bine de cât ori-cine.

Noi și în acest punct mergem alătura cu părinții, deore-ce pedagogia ne învață, că minte sănătoșă în trup sănătos se află. Și eu am mulțămirea a puté ridica imnuri de laudă proveinței, că ni-a dat un an cu deplină sănătate, ferit de sguđui și pelecet, în cât elevele adăpostite aici au putut spori considerabil atât capitalul lor sanitar, cât și moral și intelectual.

Nici mai am să adaug altceva acum la încheiere, de cât dorința ferbinte, ca elevele noastre să caute a fi demne de bucuria părinților și de așteptările nemului, în urma educațiunii ce primesc sub stindardul cultural al Asociațiunii.

Vin apoi să împlinesc o plăcută datorință aducând osebită noastră mulțămire Preaon. dvóstré, dle delegat, pentru conștienta conducere a examenelor. Și vă rog să împărță-

șiți de interesul dvóstré și mai departe acest Paladiu al Asociațiunii, câtă vreme veți crede, că el satisface unei înalte meniri pentru femeia română.

Pentru onoratul public român, din sînul căruia și noi facem parte, țin să amintesc, că a sa sănță datorință e: a se interesa tot mai mult de așezămintele culturale, cari sunt os din osul său. Să nu tot colinde pe la străini. Să rămână la vatra sa străbună. Să ridice institutele sale la nivoul timpului, în care scop noi dascălii cu drag îi subordonăm puterile, pentru-ca institutele noastre de la acea înălțime să reverse numai onor și mândrie asupra caracterului nostru național.

Cu acestea mulțămesc pentru atențiunea onorifică și urez spor și înflorire instituțiunilor noastre culturale“.

Incheierea anului la seminarium.

— Raport special. —

Sibiu, 29 Iunie n.

Eri s'a făcut la seminarium teologic-pedagogic „Andreian“ încheierea festivă a anului școlar 1902—1903, premergându-i serviciu divin oficiat în biserica parochială din suburbiul Iosefin prin Preacuvioșia Sa protosinelul Dr. Eusebiu Roșca, director seminarium, cântând cântările liturgice corul mixt al profesorului Timoteu Popovici.

După otpustul liturgiei s'a oficiat parastas pentru fericitul arhiepiscop și metropolit Andrei bar. de Șaguna, oficiind la acest serviciu dl. Dr. Roșca, protopresbiterul Ioan Papiu și presbiterul Dumitru Cunțan, ear' cântările funebrele fiind cântate de corul fune-bral seminarium instruat de dl. profesor D. Cunțan și dirijat eri de clericul A. Bena.

După terminarea și acestui serviciu elevii și corpul profesoral s'au întrunit în sala de ședințe festive a seminariumului, unde în scurt au mers și un frumos număr de membri ai inteligenței sibiane, în frunte cu fostii comisari consistoriali pentru conducerea examenelor, dd. protopresbiter al tractului Sibiu și asesor consistorial onorar Ioan Papiu și protopresbiterul asesor consistorial ordinar Mateiu Voilean.

Festivitatea s'a început cu o cântare corală („Dulce sôre-al țerei mele“, compoziție de T. Popovici), după care a urmat discursul profesorului N. Vă-tășan, cu tema: credința și știința, factori principali ai vieții individuale și naționale a poporului nostru. Frumósul discurs a fost urmat de generale aplause și aclamațiuni din partea publicului. Asemenea și cântările corale, atât cea amintită mai sus, cât și cea de încheiere.

A urmat apoi darea de sémă despre progresul realizat în anul școlar, în cadrul căreia dl. director Dr. Roșca relevând în frumoșele cuvinte chiamarea preoțescă și învățătorescă și îndemnând la zel și perseveranță întru împlinirea acestor chiamări, și mulțămind comisarilor de examene pentru bunăvoința cu care au condus examenele, ear' publicului asistent pentru interesul arătat față de institutul acesta, declară încheiat anul școlar.

Dl. director răspunde protopresbiterul I. Papiu, constatând și dsa rezultatul în general bun al examenelor și mulțămind corpului profesoral pentru ostenele aduse întru realizarea acestui rezultat.

Reflectând totodată la faptul, că de astă-dată lipsesc de la acest act festiv capii biserice: Înaltpreasânția Sa arhiepiscopul și locțiitorul său Preacuvioșia Sa vicariul, reținuti ambii prin morb: unul departe la băi, celalalt bolnav acasă, le dorește ambilor, ca cât mai curând să-i putem avea earăși în mijlocul nostru, deplin sănătoși. Urméză apoi earăși o cântare corală („Im-nul unirii“ compoziție de T. Popovici), și festivitatea încheierii anului e terminată.

Evenimentele din Sârbia.

După cum am anunțat în numărul trecut, solemnitatea punerii jurământului de către regele Petru al Sârbiei a avut loc Joi, în fața adunării naționale.

Ședința a fost deschisă la orele 9, ear' Suveranul și-a făcut intrarea în ea la orele 9 și 20. La intrare l-au primit miniștrii țării, ear' din sală au izbucnit urale entusiaste. Regele a salutat cu: „*Bună ziua, fraților!*”

Ceremonia s'a început cu un scurt serviciu divin, oficiat de Metropolitul Inocențiu, încunjurat de înaltul său cler. Regele a sărutat crucea și evangelia și a fost stropit cu aiasmă. Metropolitul cetește în urmă jurământul, pe care regele îl repetă după cum urmează:

„Eu, Petru Carageorgievici, suind-mă pe Tronul Sârbiei și primind puterea regală, jur pe Dumnezeu și pe tot ce am mai scump și sfânt în lume, că voi păzi independența Sârbiei și dreapta judecată, că voi păstra neatinșă Constituțiunea și drepturile poporului. Depun jurământ solemn în fața lui Dumnezeu și a poporului. Chiam ca martor pe Dumnezeu, căruia îi voi da socotă de faptele mele.”

Sala a izbucnit în urale, clerul a înțenat *Intru mulți ani*, ear' regele s'a îndepărtat rostind cuvintele: „*Cu Dumnezeu înainte, fraților!*”

Regele, însoțit de ministrul de război, a plecat călare pe câmpul unde era concentrată armata, pentru a trece în revistă trupele și a le lua defilarea.

La amiază regele s'a întors la palat, în mijlocul ovațiilor entusiaste ale mulțimei de pe stradă.

Guvernul provisoriu și-a dat demisiunea, dar' a fost de nou încredințat din partea regelui cu conducerea afacerilor țării.

După petrecerea jurământului, Regele a dat următoarea proclamațiune.

„Cătră iubitul meu popor! Important pentru mine ca și pentru țară este acest moment în care mă adresez pentru prima-ori ca rege către poporul sârb.

Representațiunea națională m'a ales în unanimitate ca rege al Sârbiei, în deacord cu sentimentele și dorințele națiunii întregi. Primind alegerea, am prestat astăzi jurământul ca rege legitim al Sârbiei și în conformitate cu Constituțiunea.

Aduc la cunoștința scumpului meu popor, că intru de astăzi în drepturile și datoriile mele regale. Aceeași voință a lui Dumnezeu și a poporului, care, acum un veac, a provocat alegerea bunicului meu Carageorge pentru războiul sfânt al independenței, m'a ridicat și pe mine pe tronul regatului Sârbiei, pe care tatăl meu, principele Alexandru, a domnit ca ales al poporului, timp de 16 ani.

Având obiceiul de a vorbi și de a lucra în sinceritate și cu dreptate, și hotărât de a consacra toate eforturile mele la bunăstare și prosperitatea poporului, cred că o primă datorie de a exprima cu această solemnă ocaziune credința, că suveranul trebuie să fie reprezentantul libertății și progresului poporului său. Declar, că voiesc să fiu un adevărat rege constituțional; toate garanțiile constituționale în privința libertății și drepturilor poporului, această basă a oricărei dezvoltări regulate, a oricărui progres național și a unei vieți de stat, îmi vor fi sfinte; le voi respecta și le voi păzi cu cel mai mare zel. Cer însă, ca toți și fie-care să facă aceeași aplicare a acestor principii.

Trecutul îl dau uitării și las, ca istoria să judece pe fie-care după faptele sale.

Rămânând credincios tradițiilor poporului sârb și ale strămoșilor mei, mă voi conduce în politica esternală de tradiționalele tendințe ale poporului sârb; voi menține însă în același timp raporturile amicale cerute de comunitatea de trai europeană, în special cu națiunile învecinate.

Mă voi silii de a ridica brava mea armată, căreia îi recunosc, odată cu mulțămirea mea regală, meritele ei a dobândit până acum și devotamentul ei pentru patrie, la înălțimea de a fi o adevărată ancoră de speranță a poporului sârb.

Animat de aceste sentimente, recunosc greutățile și întinderea sarcinii mele regale, dar' încredințat de concursul sincer al poporului meu, nădăduesc de a conduce Sârbia spre o epocă de bunăstare și de progres.”

NOUTĂȚI

Regele Carol — în Viena. Conform unei știri date din București, *M. Sa Regele Carol* în cursul lunii viitoare va merge la Gastein, cu care ocaziune va petrece două zile în Viena, ca oșpe al M. Sale împăratului și rege al nostru *Francisc Iosif I.* În cercurile diplomatice se atribuie mare însemnătate politică vizitei acesteia, care se presupune a sta în strinsă legătură cu evenimentele din Beograd.

Stipendii pentru meseriași. Comisiunea administrativă a comitatului Sibiu, prin publicațiunea dto 12 Iunie a. c. nr. 4207/903 II. face cunoscut, că va conferi pentru anul școlar 1903—1904 două stipendii de câte 300 corone celor doi meseriași tineri, născuți ori indigenați în comitatul Sibiu, cari absolvând cu bun succes clasa III. a ôre-cărei școle pentru elevi de meseri, spre a se perfecționa în meseria lor ar dori să cerceteze v'r'o școală de specialitate din afară de teritoriul comitatului Sibiu. Cererile pentru obținerea stipendiului, instruite cu atestat de indigenitate (illetősi bizonyítvány), testimoniu despre absolvirea școlei de elevi meseriași, testimoniu despre cercetarea cursurilor de specialitate, etc., adreseate comisiei administrative a comitatului Sibiu, sunt a se substerne vicecomitelui cel mult până la 15 Iulie st. n. Reflectanții pot lua informațiuni mai detaiate de la oficiul de vicecomite.

Esposiția de oi de prăsilă în Poiana. Cu scop de a studia diferitele soiuri de oi de rasă aleasă și de a chibzui asupra cultivei raționale a oilor, dar' mai ales cu scop de a valoriza lână și celelalte produse ale oilor, comitetul central al „Reuniunii române de agricultură din comitatul Sibiu”, a hotărât să aranjeze în 10 Iulie n. c. o esposiție de oi în frunțașă comună Poiana (lângă Mercurea), dat fiind, că populațiunea din partea localului se îndeletnicește cu cultura în mare a oilor. La această esposiție Reuniunea va distribui premii în valoare de 200 cor. și în același timp se vor lua măsuri ca și primăria comunală și institul de credit „Mielul” să creeze premii, ce să se distribuie între esponenți. La esposiție va asista, după toate prevederile, și directorul institutului de valorisare a lânii, din Budapesta.

Victimele povoiului. Săptămâna trecută pe Târnave au fost povoiuri așa de mari, în cât apele au rupt chiar și podul liniei ferate între Șeica și Agărbiciu, așa că pe linia Copșa-mică—Sibiu trenul comunica zilele trecute numai până 'n prēja podului unde călătorii dându-se jos din tren făceau calea pe jos până dincolo de pod, unde aștepta alt tren, spre a 'i duce spre Sibiu. Pe lângă pagubele cauzate la câmp însă, povoiurile au cauzat și mórtea tragică a unei femei din *Rondela* (comitatul Târnava-mare) împreună cu doi copilași ai ei. Fusesse suprinsă de esirea apelor în câmp. Vădând pericolul a plecat spre sat, ducându-și de mână pe copilașul de 7 ani, ear' pe celalalt, în etate abia de 2 ani, ducându-l în brațe. Un val — în câmp — a smâncit din mână-i pe copilul cel mai mărișor; ea s'a repezit să 'l prindă, dar' a fost trântită și răpită de valuri și ea, împreună cu copilașul din brațe. La țipetele ei au alergat câțiva ômeni să-i ajute, dar' abia la marginea văii, spre care o duceau valurile, i-au putut prinde cadavru. Copilașii au fost mânaiți de valuri, cine știe unde!

Mórte tragică. Fata Sofia Pantea din Sânmihail-român (Timiș) tând nelușe la marginea unei mociie, a luncat și a cădut în mociia cu fața 'n jos. Intr'un târziu a fost aflată acolo mórta. Se înăbușise nenorocita.

Dar pentru biserică. Subscrierul aduc mulțămită mult iubitorilor mei poporeni evlavioși: Igna George, Simziana Lazar, Mihailă Petru lui Avram, Perian George al Ursului și junelui Toma Ionuț, cari la îndemnul meu au procurat materie de mătăsă frumos colorată pentru facerea unui rând de vestimente preoțești pentru biserica noastră gr. or., ear' dna văduva Valeria Gabor (născută Perian) ca croitoare a procurat posomantul aurit și le-a făcut, ear' în ziua de Rusali când s'a făcut sfîntirea apei după obiceiul poporului, — am sfîntit și vestimentele, ear' a doua zi am servit sfînta liturgie îmbrăcat în ele. Deci pentru această facere de bine, cu mare bucurie mulțămesc sus numiților mei poporeni — cu atât mai ales, căci doi dintră dinși, anume dómna Valeria Gabor și Igna George tot în această lună au mai contribuit și la văruiul bisericii, deci atât acestora cât și celorlalți binefăcători le mulțămesc și rog, și voi ruga pe bunul Dumnezeu să le primască facerea de bine și să-i binecuvînteze cu viață lungă și fericită, ca să mai pótă face bine cu sfînta biserică. Dee Dumnezeu, ca și alți creștini din popor să le urmeze. Trestia, în 27 Maiu 1903. *Petru Perian*, parochol localui.

Caintă — post festa. Ziariul „Bulg. Torgovewi Wjestnik” din Sofia scrie în numărul dto 25 Iunie următoarele: O parte din oficerii complici ai conspirației (contra regelui Alexandru) își espieză deja crima. Mulți dintră aceia cari și-au stropit mâna cu sângele supremului lor comandant, încep deja să regrete amar fapta cu n'mic justificabilă, *comisă sub efectul șampaniei.* Cinci oficeri din regimentul 6, părtași la conspirație, în urma muștrării de conștiință au nebulit. *Mulți s'au sinucis.* — Tóte acestea însă guvernul le tăinuște. S'a observat, că de câteva zile conspiratorii corpului oficeresc cercetază des mormeniul victimilor lor regale și plâng amar acolo. Comandantul regimentului 6 de câteva zile e bolnav grav. Guvernului i-a venit la cunoștință, că după înfiorătoarele scene din palatul regal conspiratorilor li-au sosit mulțime de scrisori de la oficerii din garniziunile din provincie, în cari pe lângă aspre imputări și blăstémuri pentru uciderea părechi regale, ucigașii sunt tractați cu epite de: *bestii, trădători, sperjuri, mișei, etc.*

Victimă a beției. Lucrătorul slovac Martin Onu din Budapesta, Joi s'era luând prea mult din spurcata holercă, în starea de beție a cădut în stradă din etagiu II. al casei nr. 20 din strada „Örömvölgy”. Cadavru mutilat de isbitura pe pavagiu a fost transportat la morgă.

Nenorociri cauzate de fulger. Săptămâna trecută s'a descărcat asupra orașului Jász-Ladány o tempestată mare, în cursul căreia trăsnetul a lovit în douăsprezece locuri în comună, cauzând în trei locuri nenorociri mari. Prima nenorocire s'a întâmplat la casa lui Rimóczi Ignác, unde trăsnetul a omorât pe soția lui Rimóczi și pe un servitoriu al lui. Nu mult după aceea trăsnetul a lovit în casa în care e instalat *kisdodovul*. Din norocire, copilași plecaseră acasă deja la începutul tempestății, rămânând acolo numai două călugărițe, dintră cari una a fost omorâtă de trăsnet, ear' cealaltă a îndurat numai răniri grave. Cel mai înfiorător cas s'a întâmplat însă la casa reuniunii industriale, unde un delegat al fabricii de mașini de cusut sistem Singer tocmai ținea prelegere despre brodatul cu mașina, la care ascultau 25 dame și fete din societatea cultă. Trăsnetul a lovit în casa aceea cu atâtă putere, în cât toți cei prezenți au leșinat. A costat apoi multă trudă și ostenală pe medicul orașenesc, până i-a succedat să re-aducă în simțiri pe nenorocitele femei, dintră cari două inse: Margareta Bathi și Elisa Bezseg au îndurat contuziuni așa de grave, în cât după câteva ore au murit.

Devastări de lăcuste. În cercul jasig al comitatului Jász-Nagykun-Szolnok lăcustele au făcut uriașe devastări. Esmisul ministeriului de agricultură a constatat, că devastările sunt făcute de lăcuste *maroccanne*, cari în anii 1888—1892 făcuseră mari pagube în recolta țerii, deosebi în comitatele Jász-Nagykun-Szolnok, Csongorad și Torontal. Fiind temere, că și în alte părți ale țerii vor fi înucitate aceste jivinii blăstémate, — cari după ce ajung se le crească arpile cu greu pot fi pustiite, ministrul atrage atențiunea economilor asupra primejdiei lor, recomandându-le să observe cu atențiune pământurile, deosebi pășunatele și arăturile învecinate cu pășunatele (ori cu fânețele), spre a vedé nu cumva se ivește în mase vre-un soi de lăcuste, și dacă da, să trimită v'r'o 30—40 de exemplare institutului insectologic al statului („állami rovarváltó állomás”) în Budapesta (II. Oszlóp-utca 26), care va examina apoi soțul și va da înviațiunile de lipsă pentru pustiirea lor.

O ciurdă de viței turbată. La măierștea lui Szabó József din Vámosporos (comitatul Hajdu) săptămânile trecute turbase un câne și în starea de turbare a mușcat câțiva viței. De la acestia au căpătat turbare și ceilalți v'r'o 100 de viței și juncani din ciurda pro, rietariului. 15 au perit întră chinuri oribile, ear' ceilalți, mugind și sbierând înfiorătoriu alergau în toate părțile, până ce, în sfârșit, cu ajutorul vecinilor a succedat ciurdarilor parte să 'i ucidă cu ciomagul, parte să 'i împuște.

Incendiu cu mulțime de morți și răniți. În comuna Mönchkirchen din Austria-inferioră săptămâna trecută un ôre-care păcătoș voind să-și răsbune pe sat a pus foc la câteva șuri. Focul fiind ajutat de vânt puternic s'a încins asupra satului întreg, mistuind aproape toate edificile și cauzând număröse morți și răniri. Au perit în flăcări: văduva Plank împreună cu un copil al ei în etate de 14 ani și cu o servitoare în etate de 15 ani, pietrarul Leopold Rehberger, bărdășul Iosif Wiederhofer, agricultorul Leopold Kissenbauer, văduva Reichenbauer cu doi copii ai ei, soția pantofariului Grunauer cu doi copii ai ei, ear' o babă de 84 ani a dispărut (nu se știe, ori de a perit și ea în flăcări, sau s'a refugiat undeva?). Au ars și 65 vite cornute mari și 59 porci. Dintră pompieri au îndurat răniri grave în cursul lucrărilor de stingere patruzeci de inși.

Petrecere în Mesentea. Tinerimea română de la pôlele munților apuseni invită la petrecerea de vară ce o va aranja Duminecă (5 Iulie st. n.) în curtea școlei române din Mesentea, în favorul școlei. Începutul la 5 ore p. m. Intrarea: de persoană 1 cor., de familie 2 corone. Suprasolvirile se vor cuita pe cale ziaristică.

Prospectele de recoltă în România. Consulul din București al monarhiei noastre a raportat zilele acestea ministeriului de agricultură, că ploile săptămânilor acum trecute au îmbunătățit mult sémănturile, atât cele de tómnă, cât și cele de primăvară; în unele ținuturi s'a ivit însă pâlăla (rugina) grânelor. Cât pentru recolta rapiței, aceea se prevede a fi mai slabă de cum fusese în anul trecut. Cu-curuzul se desvóltă însă frumos. Asemenea raportéaze viceconsulul din Focșani și consulul din Galați.

Victimă a sburdalnicilor copilarști. În comuna Bajmok (în comitatul Bács) un copilandru de 14 ani Mercuri dimineța dând la jocuri cu câțiva copilași mai mititei se fudulia cu iscusința lui de a sufla prin țeve petrol în chibritul aprins. La demonstrarea acestei minuni își luase ajutoriu pe copilașul de șapte ani Simu Mostarski, care avea să țină chibritul aprins, pe care apoi el sufla prin țeve petrolul. De la petrolul aprins astfel a luat foc însă și hainele copilașului, care astfel a ars scum. Înurmormentarea micului cadavru s'a făcut Joi.

Cărți și reviste.

„**Caléuz pentru Sibiu și împrejurime**”, editat de secțiunea sibiiană a reuniunii carpatine nemțești („Siebenbürgischer Karpathenverein”). Sibiu, 1903, tipariul tipografiei W. Krafft. Pe 80 pagine 8° mic „cáléuzul” acesta dă publicului informațiuni cu privire la cele demne de vėdut în Sibiu și comunele din împrejurime, la excursiunile turistice în jurul Sibiului și în munți, cum și număröse ilustrațiuni, dintră cari amintim: Sibiul (vedere generală), biserica luterană cea mare, fortificațiuni din timpurile trecute ale orașului, casa „Gesellschaftshaus”, muzeul reuniunii pentru științele naturale, edificiul direcțiunii stabilimentului de electricitate, casarma de artilerie și școla de cadeți, Ocna (vedere generală, în front cu scările sárute), pavilionul „Grigori” (la Gușterița), ruinele castelului din Slimnic, biserica mare gr. or. din Rășinari, „strada Stezii” (în Rășinari), biserica luterană din Cisnădie, Cisnădióra (vedere generală), ruinele cetății „Landskrone” (pe dealul „Schlossberg” de la Tălmău), Turnu-Roșu, biserica luterană, fortificată, din Cristian, casa de cură de la Păltiniș (Hohe Rinne), cataractul Serbota în munții Negoilui, „trei punți” din „plaiul smeului” (Negoiu), văgăuna Berger (Negoiu) etc.

Acest „cáléuz” costă 1 coronă și se află în comisiune de vînzare la librăria Krafft.

În *Tipografia archidieceșană* a eșit de sub tipariu **Liturgiierul** (cu litere latine) revisuit și retipărit cu binecuvîntarea Înaltpreasfinției Sale dlui Ioan Metianu, arhiepiscop și metropolit. Cuprinde, pe lângă cele trei și liturgii, rugăciunile ocașionale din liturgierul vechiu și număröse îndrumări tipicale pentru toți slugitorii la altariul Domnului, precum și „Rënduiala chiamării Duhului sfânt”, reclamată din mai multe părți. Se estinde pe 42 côle de tipariu și se presintă și din punct de vedere tehnic ca o carte ce face cinste tipografiei archidieceșane. Se pôte procura de la *Librăria archidieceșană* din Sibiu (Nagyszeben). Prețul: broșat cor. 6—, legat cor. 8—.

Deschidem nou abonament la ziariul nostru, pe jumătatea a doua de an, cu prețurile indicate în fruntea foii. Rugăm tot-odată pe vechii nostri abonați să recomănde spre abonare fôia noastră în cercurile cunoștințelor lor. Abonații în întârziere cu solvirea abonamentului pentru trecut, sunt rugați a-l achita cu grabire.

Administrațiunea,

Nr. 412/1903

[103] 1—3

Concurs

Pentru ocuparea postului de **paroch** în parochia **Tapu**, tractul protopresbiterial al Mercurei, se descrie concurs cu termen de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român”, pe baza înaltei rezoluțiuni consistoriale dto 29 April a. c. nr. 4334 B.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasonate la cōla B. pentru întregirea venitelor preoțești de la stat, despre cari concurenții și pot lua informațiune de la comitetul parochial.

Doritorii de a ocupa postul numit își vor așterne în termenul sus indicat petițiunile concursuale la subsemnatul oficiu protopresbiterial, având a se prezenta înainte de alegere, în casa de rugăciuni, din loc, spre a cânta, respective a celebra și a cuvânta.

Oficiul protopresbiterial gr. or. al tractului Mercurea, în conțelegere cu comitetul parochial.

Mercurea, 19 Maiu 1903.

Avram S. Pecurariu
protopresb.

Nr. 394 1903.

[104] 1—3

Concurs

Pentru întregirea postului de **paroch** în parochia vacantă **Poenița Tomi**, cu filiile **Ferești**, **Merișor** și **Runcul-mic**, în protopresbiteratul Dobra, se descrie concurs cu termen de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român”.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasonate în cōla B. pentru întregirea venitelor de la stat.

Doritorii de a ocupa acest post au ași așterne cererile, instruite conform normelor în vigoare, subsemnatului oficiu protopresbiterial, având a se prezenta alegătorilor în vre-o Duminecă sau sâmbătă spre a cânta respective a celebra.

Dobra, 12 Iunie 1903.

Oficiul protopresbiterial gr. or. al Dobrei în conțelegere cu comitetul parochial.

Iosif Morariu
protopresbiter.

Nr. 702/903

[107] 1—3

Concurs

Pentru ocuparea posturilor vacante de **invătători** în comunele mai jos însemnate din protopresbiteratul Orăștiei prin această se descrie concurs cu termen de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român”.

1. **Bozeș**, un post, salariu 600 cor. din repartitiune și din eventualul ajutoriu ce s'ar dobândi la cererea comunei bisericesti, cuartir în natură și lemne de foc.

2. **Balșa**, un post, salariu 600 cor. din repartitiune, cuartir în natură și lemne de foc.

3. **Bintinți**, un post, salariu 600 cor. din repartitiune, cuartir în natură și lemne de foc.

4. **Bulbocurpeni**, un post, salariu 600 cor. din repartitiune, cuartir în natură și lemne de foc. Invătătorul va ține școlă o săptămână în Bulbocurpeni și alta în Curpeni, depărtare de 1 chlm.

5. **Dăncu-mare**, un post, salariu 600 cor. din repartitiune, cuartir în natură și lemne de foc.

6. **Dăncu-mic**, un post, salariu 600 cor. din repartitiune, cuartir în natură și lemne de foc.

7. **Ludești-Costești**, un post, salariu 600 cor. din repartitiune, cuartir în natură și lemne de foc.

8. **Pischița**, un post, salariu 600 cor. din repartitiune și folosirea a 8 jug. pământ, cuartir în natură și lemne de foc.

9. **Renghet**, un post, salariu 600 cor. din repartitiune și alodiu, cuartir în natură și lemne de foc de la comuna politică.

10. **Romos**, un post, salariu 600 cor. din cassa bisericeii, 40 cor. relut de cuartir, 4 stângini de lemne din cari în primul rând se încălzește sala de învățământ.

11. **Romoșel**, un post, 600 cor. salariu din cassa bisericeii, cuartir în natură și lemne de foc.

12. **Șibot** (Alkenyér), un post, salariu 600 cor. din cassa bisericeii, 2 stângini de lemne pentru încălzit și cuartir în natură în școlă.

Cuincuenalele se socotesc conform legii, de la ziua alegerii.

Reflectanții la vre-unul din aceste posturi au a se prezenta în vre-o Duminecă sau sâmbătă în comuna respectivă spre ași arăta desteritatea în cântările bisericesti și tipic.

Concursele instruite prescrieselor din vigoare au a se așterne în termenul indicat subsemnatului oficiu protopresbiterial.

Oficiul protopresbiterial Orăștie în conțelegere cu comitetele parochiale.

Orăștie, 10 Iunie 1903.

Vasile Domșa
protopresbiter.

Nr. 3588 1903 sz.

[106] 1—3

Pályázat.

Poplaka községben nyugdíjaztatás folytán a **jegyzői állás** üresedésbe jött és annak választás utján való betöltése céljából pályázat hirdettetik.

Pályázni kívánók felhivatnak, hogy kellően felszerelt kérvényeiket *f. évi július hó 15 ig* alólirottán adják be.

Nagyszombat, 1903. évi június hó 25-én.

A járási főszolgabíró:

Fabritius.

Nr. 110/1903

[105] 1—3

Concurs.

Pe baza ordinului consistorial dto 4 Februarie 1903, nr. 1041 B., pentru ocuparea postului de **capelan** lângă neputinciosul paroch **Ioan Raita** din **Sona**, protopresbiteratul Făgărașului, se descrie concurs cu termen de 30 zile de la prima publicare în ziarul „Telegraful Român”.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt jumătate din toate venitele parochiale fasonate în cōla B. pentru întregirea venitelor preoțești de la stat.

Doritorii de a ocupa acest post au ași așterne suplicile lor instruite conform legilor în vigoare subscriseiului oficiu protopresbiterial în termenul sus indicat.

Făgăraș, 10 Iunie 1903.

În conțelegere cu comitetul parochial:

Iuliu Dan
protopresb.

Nr. 372 1903.

[109] 1—3

Concurs

Pentru întregirea posturilor de **invătători** în următoarele comune din protopresbiteratul Iliei, se descrie concurs cu termen de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român”.

1. **Bicau**, cu salariu de 600 cor. de la popor, cuartir liber și lemnele necesare de foc.

2. **Brănișca**, cu salariu de 600 cor. de la popor, cuartir liber și lemnele necesare de foc.

3. **Burjuc**, cu salariu de 600 cor. de la popor, cuartir liber și lemnele necesare de foc.

Cererile instruite conform normelor în vigoare au să fie înaintate subsemnatului oficiu în termenul deschis.

Iliia, la 12 Iunie, 1903.

Oficiul protopresbiterial gr. or. Ilia, în conțelegere cu comitetele parochiale.

George Oprea
protopresbiter.

Nr. 348 1903.

[108] 1—3

Concurs

Pentru întregirea posturilor de **invătători** din comunele mai jos însemnate, protopresbiteratul Murș-Oșorheiului, se descrie concurs cu termen de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român”.

1. **Icelandul-mare**, cu salariu de 400 cor. din repartitiune și usufructul unui pământ de 12 jug. compute în 200 cor., cuartir în edificiul școlii și grădină. Pământul va fi arat și semănat din partea parochienilor, având invătătorul a da semănța. Întră candidați se vor primi numai concurenții, cari vor fi absolvat în vre-un institut pedagogic confesional gr.-oriental.

2. **Medeșfalău**, un post împreunat cu cantoralul, cu salariu de 600 cor., dintră cari 300 cor. din cassa bisericeii, 200 cor. de la popor, și venitele cantoralului compute în 100 cor., cuartir în edificiul școlii și grădină.

3. **Nasna**, cu salariu de 600 cor. din repartitiune, grădină și relut de cuartir 20 cor.

4. **Petea-de-câmpie**, un post împreunat cu cantoralul, cu salariu de 360 cor., dintră cari 172 cor. din lada bisericeii, 188 cor. din repartitiune, și usufructul la 12 jug., compute în 240 cor., cuartir în edificiul școlii și grădină. Ca cantor va primi invătătorul pe lângă venitele de mai sus și stola îndatinată. Întră candidați vor fi puși numai concurenții din institutul nostru pedagogic.

Cuincuenalele se vor computa de la instituirea definitivă și serviciul neîntrerupt în respectiva comună.

Cei ce vor fi instituți în posturile acestea sunt datori să cânte în Dumineci și sâmbători la sfânta liturgie cu școlarii.

Concurenții au să-și așternă cererile instruite conform normelor din vigoare, în termenul sus indicat, subsemnatului oficiu protopresbiterial și a se prezenta în vre-o Duminecă sau sâmbătă în biserică spre a face cunoștință cu poporul și spre ași arăta desteritatea în cântări.

Oficiul protopresbiterial gr. or. al Murș-Oșorheiului în conțelegere cu comitetele parochiale.

Nasna, 10/23 Iunie 1903.

Stefan Russu
adm. protopresb.

Nr. 388/903

[99] 3—3

Concurs

Pentru ocuparea posturilor de **invătători** de la școlele comunelor mai jos însemnate din protopresbiteratul Sighișorei, se publică concurs cu termen de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român”.

1. **Hetur**, cu salariu anual de 600 cor., cuartir gratuit în edificiul școlii și lemnele necesare de foc.

2. **Hendorf**, cu salariu anual de 601 cor. 68 fl., și anume: în bani 328 cor. 88 fl., în naturalii 220 cor. 80 fl., — de la stat 52 corone; cuartir gratuit în edificiul școlii.

3. **Saschiz**, cu salariu anual de 600 cor., și anume: din repartitiune de la popor 500 cor., 100 cor. din cassa alodială, cuartir și lemnele necesare de foc.

4. **Boiul-mare**, cu salariu anual de 600 corone, cuartir gratuit în edificiul școlii și lemnele necesare de foc.

Reflectanții la aceste posturi au îndatorirea a prevedea instrucțiunea școlarilor de la 6—12 ani, și celor de la 13—15 ani și a ține în Dumineci și sâmbători strană în biserică și a conduce cântările liturgice, să și așternă petițiunile concursuale instruite conform normelor în vigoare subscriseiului oficiu protopresbiterial până la termenul indicat, cu îndatorirea a se prezenta în vre-o Duminecă sau sâmbătă în biserică spre ași arăta desteritatea în cele rituale, preferindu-se cântăreții buni. Sighișóra, 7 Iunie 1903.

Oficiul protopresbiterial gr. or. al tractului Sighișorei, în conțelegere cu comitetele parochiale concurențe.

Dimitrie Moldovan, prot.

Concurs

Pentru ocuparea posturilor de **invătători** în comunele mai jos numite, din protopresbiteratul Seliște, prin această se descrie concurs cu termen de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român”.

1. **Aciliu**, un post, salariu 600 cor., cuartir și grădină.

2. **Alamor**, un post, salariu 600 cor., cuartir și grădină.

3. **Amnaș**, un post, salariu 600 cor., cuartir și grădină.

4. **Gurariului**, 2 posturi, salariu 600 cor., cuartir și grădină.

5. **Seliște**, un post, salariu 800 cor., relut de cuartir 100 cor., relut de grădină 40 cor. La acest post pot reflecta numai astfel de candidați, cari pe lângă atestatul de calificatie prescries posed diplomă că sunt cuificați special pentru școlă de economii sau de desemn, sau că posed cunoștințe musicale și aptitudinea a instrua în cântări.

6. **Sibiel**, un post, salariu 600 cor., cuartir și grădină.

7. **Topârcea**, un post, salariu 600 cor., cuartir și grădină.

8. **Vale**, 2 posturi, salariu 600 cor., cuartir și grădină.

Cuincuenalele se socotesc la toate posturile de la ziua alegerii.

Reflectanții la vre-unul din aceste posturi au a se prezenta în vre-o Duminecă sau sâmbătă în comuna respectivă spre ași arăta desteritatea în cântările bisericesti.

Concursele instruite conform prescrierii au a se înainta în termenul indicat subsemnatului oficiu protopresbiterial.

Oficiul protopresbiterial Seliște în conțelegere cu comitetele parochiale.

Seliște, 8 Iunie 1903.

Dr. Ioan Stroia, prot.

Nr. 319 1903.

[101] 3—3

Spre scopul conferirii de **stipendii** din „**Fundațiunea lui Gozdu**” pe anul școlar 1903/4 pentru școlele medii, facultăți, universități și școlele de cadeți militari la armata comună și honveți — se scrie concurs pe lângă următoarele condițiuni:

1. Concurenții să documenteze cu documente originale sau autenticate de notari publici:

a) că sunt fii de cetățeni ungari și aparțin bisericii ortodoxe orientale române, spre care scop se recere extrasul din matricula botezilor, provădute cu clausula parochului competent, că și de present aparține la biserica greco-orientală română;

b) că studiază cu succes bun la vre-un institut public din patrie, spre care scop au să subșternă studenții de la școlele medii atestatul despre anul școlar 1902/3, ear' cei de la facultăți și universități indicele despre toate cursurile absolvite și respective documentul despre progresul făcut;

c) că nici averea proprie, nici a părinților nu ajunge să acopere toate trebuințele pentru creșterea concurentului, spre care scop e a se produce atestatul dirigătoriei politice competente. Atestatul să cuprindă și date pozitive despre această avere și trebuie să fie subscrise și de preotul locului, ear' dacă n'ar fi acolo preot ori ar fi înrudit cu concurentul, trebuie să fie subscrise din partea protopopului concurent.

2. Dacă concurentul a întrerupt studiile, atunci are să producă și atestatul oficios despre ocupațiunea sa întru timp și despre purtarea sa morală pe acest timp.

3. Fie-care concurent are să arete în petițiunea sa, specialitatea la care, și locul unde voește a continua studiile, precum și aceea dacă are și alt stipendiu.

4. Cei-ce voeșc să studieze în străinătate au să arete necesitatea de a face studii în străinătate ca în cazul dacă li-se va vota stipendiul să se pōtă îndată esopera conceștiunea ministerială prescrișă.

5. Cu privire la concurenții pentru dobândirea de stipendii spre absolvirea școlilor militare de cadeți, se observă, că stipendiile acestea pe lângă documentarea condițiunilor staverite în acest concurs (p. 1 a) c), 2, 3, 6, 8 și 9) numai atunci se vor estrada comandei școlilor militare, dacă concurentul va documenta că este privit de elev regulat la respectiva școlă de cadeți.

6. Petițiunile instruite cu documentele necesare sunt a se adresa la reprezentanța fundațiunei luf Gozdu, Budapest VII. Holló utca 8. sz. până la 5 August st. n. a. c.

7. Totodată se provocă toți stipendistii actuali, prin urmare și cei absolvenți, cari cer ajutoare pentru depunerea rigoroselor și câștigarea gradului de doctor, că până la termenul susindicat, și pe lângă observarea p. 3 din acest concurs, să arete rezultatul studiilor din anul școlar 1902/3, căci altcum li-se va sista stipendiul, resp. nu vor căpeta ajutoariul.

8. Petițiunile, cari nu sunt instruite cu documentele sus amintite sau sosite după termenul scris, nu se vor lua în considerare.

9. În interesul expedării regulate, fie-care concurent să indice în petițiune locul și posta ultimă, unde este a i-se trimitte resoluțiunea reprezentanței.

Din ședința comitetului fundațiunei lui Gozdu ținută în Iunie 1903.

Comitetul.

Cea mai nouă carte de limba maghiară pentru școlele populare române.

a apărut în editura lui W. Krafft în Sibiu:

Carte de cetire și gramatică maghiară pentru școlele populare cu limba de propunere română. De Dr. A. Schullerus și I. Popovici.

Partea primă. 8° mediu. 88 pag. Prețul legat C. —50.

Partea a doua. 8° mediu. 285 pag. Prețul legat C. 170.

În legătură cu aceste cărți stă:

Manual pentru propunerea limbei maghiare în școlele populare cu limba de propunere română. (Indigitați metodice și schițe de lecțiuni.) De Dr. A. Schullerus și I. Popovici. 8° mediu. 47 pag. Prețul broș. C. —60.

Păreri despre aceste cărți:

„Cărțile de cetire ale dlor Schullerus și Popovici, întrebunțate conform indigitațiilor metodice cuprinse în manualul amintit, vor scote din școle formalismul sec. Ele dau vieță învățământului, îl fac interesant și conduc pe elevi așa zicând jucându-se la învățarea limbei maghiare. Metoda urmat de domni autori în adevăr e cel mai natural și ușor atât pentru învățatori cât și pentru elevi. Pentru învățatori e de mare preț manualul, care i conduce pas de pas, dând preparațiuni întregi și indigitați metodice amănunțite și ușurând în mod însemnat greua lucrare a învățătorilor. — Aceste cărți ni-se par cele mai bune întră câte avem noi pentru propunerea limbei maghiare.”

„Tribuna”, nr. 133/1902.

Comisiunea școlară referență în ședința Sinodului arhiepiscopiei, ținută la 19 April 1903 „asupra „Manualului și cărții de cetire” de Dr. A. Schullerus și I. Popovici... propunend să fie admise, după-ce din punctul de vedere pedagogic sunt deja censurate prin Consistoriu.”

[88] 3—5

„Telegraful Român”, nr. 44/1903.

În conferința învățătorescă din cercul Seliște, ținută în Gurariului la 25 April 1903, „dl Petru Giura își cetește elaboratul despre studiul asupra manualelor din limba maghiară pentru școlele populare și propuneri asupra celor mai bune și practice de folosit. Prin o amănunțită și instructivă expunere arată metodele, cari se folosesc la învățarea unei limbi străine, metode pe baza cărora sunt apoi compuse diferitele manuale didactice. Critică rind pe rind manualele din limba maghiară, cari se folosesc în școlele noastre, și în fine recomandă a se folosi manualele din limba maghiară edate de Dr. A. Schullerus și I. Popovici, pe cari le află mai corăspundătoare, mai practice. Conferința recomandă introducerea manualelor lui Dr. A. Schullerus și I. Popovici în școlele din acest cerc.”

„Telegraful Român”, nr. 52/1903.